

بررسی تأثیر سواد مالی بر اضطراب مالی با در نظر گرفتن نقش تعدیل کننده خودکارآمدی مالی

سیروس عسکری

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه عالی امام جواد (ع)، یزد، ایران. (نویسنده مسئول).

sirousaakari7070@gmail.com

دکتر زینب زحمتکش

استادیار گروه حسابداری، موسسه عالی امام جواد (ع)، یزد، ایران.

zahmatkesh.z@gmail.com

دکتر سهیلا شهرستانی

استادیار گروه حسابداری، موسسه عالی امام جواد (ع)، یزد، ایران.

s.shahrestani@iju.ir

چکیده

پژوهش پیشرو باهدف بررسی تأثیر سواد مالی بر اضطراب مالی با در نظر گرفتن نقش تعدیل کننده خودکارآمدی مالی، انجام پذیرفت. پژوهش از نظر ماهیت و روش، از نوع پژوهش‌های توصیفی-پیمایشی و از نظر هدف کاربردی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش، تمام دانشجویان شهرستان یزد در سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ در نظر گرفته شده که تعداد ۳۸۴ نفر از طریق فرمول کوکران به‌عنوان حجم نمونه انتخاب گردید. روش نمونه‌گیری به‌صورت نمونه‌گیری در دسترس بوده و ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه می‌باشد که برای سنجش سواد مالی از پرسش‌نامه ایسلام و زکی (۲۰۱۹)، برای سنجش خودکارآمدی مالی از پرسش‌نامه لون (۲۰۱۱)، و برای سنجش متغیر اضطراب مالی از پرسش‌نامه خان و همکاران (۲۰۲۰)، استفاده شد. روایی (تحلیل عاملی تأییدی، روایی همگرا و واگرا) ابزار پژوهش، بررسی و مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن نیز با استفاده از آزمون ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی سنجیده شد و باتوجه به نتایج به‌دست‌آمده، می‌توان پایایی ابزار پژوهش را تأیید کرد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی با روش حداقل مربعات جزئی، به‌وسیله نرم‌افزارهای Excel و SmartPLS انجام شد. نتایج کسب شده از این پژوهش نشان داد که سواد مالی بر اضطراب مالی تأثیر منفی و معنی‌داری داشته از طرفی یافته‌های پژوهش دلالت بر تأثیر منفی و معنی‌دار خودکارآمدی مالی بر اضطراب مالی بوده، همچنین یافته‌ها نشان داد که خودکارآمدی مالی بر رابطه بین سواد مالی و اضطراب مالی تأثیر مثبت و معنی‌داری داشته است.

واژگان کلیدی: سواد مالی، اضطراب مالی، خودکارآمدی مالی.

مقدمه

دانشگاه‌ها، سازمان‌هایی هستند که هر سال تعداد قابل‌توجهی از جمعیت جوان را جذب می‌نمایند و طی زمان معینی توانمندی‌های علمی و عملی آنان را پرورش می‌دهد و در نهایت نیروی آموزش‌دیده و متخصص را در اختیار جامعه قرار می‌دهد؛ درعین حال دوره تحصیلی دانشجویان، به دلیل حضور عوامل متعددی دوره‌ای پر تنش می‌باشد که می‌تواند دوره تحصیل آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهد (بخشی‌پور رودسری و همکاران، ۱۳۸۴). یکی از این عواملی که به دوره تحصیلی

دانشجویان تأثیرگذار می‌باشد اضطراب مالی دانشجویان می‌باشد، مسائل مالی و اقتصادی به منبعی از اضطراب تبدیل شده است و باعث شده است که افراد در زندگی روزانه خود با اضطراب مالی مواجه شوند (آرچیلیتا و همکاران^۱، ۲۰۱۵). اضطراب مالی عبارت است از نوعی سندرم روانی که باعث می‌شود شخص، نگرش ناسالمی نسبت به فکر کردن راجع به وضعیت مالی شخصی‌اش و مدیریت منابع مالی‌اش داشته باشد یا خود را به طرز معنی‌داری درگیر آن کند (بورچل^۲، ۲۰۰۳). صرف‌نظر از آثار مخرب اضطراب مالی در زندگی فرد تجربه‌کردن این نوع اضطراب زمینه‌ساز ظهور و گسترش اختلالات مالی است (شاپیرو و بورچل، ۲۰۱۲). به عبارتی اضطراب مالی علاوه بر اینکه جزء یکی از اختلالات مالی محسوب می‌شود زمینه و بستر لازم را برای ظهور و گسترش اختلالات مالی فراهم می‌کند، بررسی‌های امروزی حاکی از این است که اضطراب مالی نه تنها بر سلامت روان افراد تأثیر چشمگیری دارد؛ بلکه عامل تهدیدکننده‌ای بر سلامت روان است (دال و اسپن^۳، ۲۰۱۳). لذا؛ شدت اضطراب مالی می‌تواند باسواد مالی و خودکارآمدی مالی فرد مرتبط باشد. سواد مالی شامل مجموعه مهارت‌ها و ادراک‌های لازم جهت مواجهه با مسائل مالی روزمره و موجود در اقتصاد عمومی است که کاربرد صحیح مهارت‌های آن سبب دستیابی افراد به سلامت مالی در بلندمدت می‌شود. امروزه باتوجه‌به پیچیدگی بازارهای مالی، توسعه و گسترش دامنه فعالیت نهادها و مؤسسات مالی و تلاش بی‌وقفه آن‌ها برای افزایش سهم بازار، لزوم تسلط به سواد مالی اهمیت بیشتری یافته است. سواد مالی توانایی افراد در کسب اطلاعات، تجزیه و تحلیل و مدیریت وضعیت مالی شخصی‌شان است به‌گونه‌ای که سلامت و رفاه مالی و ذهنی (رضایت از زندگی) آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد (رهاوی عزآبادی، ۱۳۹۳).

امروزه درک مفاهیم و مهارت‌های مرتبط باسواد مالی به سبب اینکه مصرف‌کننده را برای بقا در جامعه مدرن و مقاومت در برابر تنوع و پیچیدگی محصولات و خدمات مالی موجود، توانا می‌سازد، ضروری شده است. افراد به طور فزاینده‌ای به فعالان بازارهای مالی تبدیل شده‌اند و مشارکت در بازارهای مالی با ظهور محصولات و خدمات مالی جدید همراه شده است (پیراکیس و سریداکیس^۴، ۲۰۱۷). بنابراین؛ طبق مطالعات گذشته به دلیل آگاه نبودن افراد از اهمیت سواد مالی، بیشتر افراد جامعه دانش محدودی در زمینه مالی دارند (لوساردی و همکاران^۵، ۲۰۱۹).

باتوجه‌به مطالب بیان شده می‌توان این‌طور بیان نمود که سواد مالی می‌تواند بر اضطراب مالی اثرگذار باشد، در نتیجه سواد مالی دارای یک نقش استراتژیک در بهبود توانایی‌های مدیریت مالی فردی است؛ اما امروزه سواد مالی به‌تنهایی کافی نمی‌باشد و افراد برای اینکه رفتارهای مالی خوبی داشته باشند، باید به توانایی‌های خود در دستیابی به اهداف تعیین شده مالی اعتقاد داشته باشند که به آن خودکارآمدی مالی می‌گویند، خودکارآمدی مالی به‌عنوان سطح اعتماد به توانایی فرد برای برخورد با یک وضعیت مالی بدون بروز مشکل توصیف می‌شود (لاون^۶، ۲۰۱۲). خودکارآمدی مالی، نحوه مواجهه با موانع و چالش‌ها را تعیین می‌کند و بر انتخاب رفتار، تلاش و پشتکار و پیگیری اهداف مؤثر است (عبداللهی^۷، ۲۰۰۶). طبق نظریه باند ورا، خودکارآمدی نقش مهمی در سازگاری روان‌شناختی، مشکلات روانی، سلامت جسمانی و نیز راهبردهای تغییر رفتار دارد (حسین زهی و همکاران، ۱۳۹۵). خودکارآمدی از نظریه شناخت اجتماعی روان‌شناس مشهور باندورا^۸ (۱۹۹۷)، مشتق شده است که به باورها یا قضاوت‌های فرد به توانایی‌های خود در انجام وظایف و مسئولیت‌ها اشاره دارد. این الگو به ارتباط متقابل بین رفتار، اثرات محیطی و عوامل فردی (عوامل شناختی، عاطفی و بیولوژیک) که

¹ Archilitta et al

² Burchell

³ Dahl and Span

⁴ Pyrakakis and Seridakis

⁵ Lusardi et al

⁶ Lavon

⁷ Abdullahi

⁸ Bandura

به ادراک فرد برای توصیف کارکردهای روان‌شناختی اشاره دارد، تأکید می‌کند. باند ورا (۱۹۹۷)، مطرح می‌کند که باور افراد به خودکارآمدی خویش، بخش عمده‌ای از خودآگاهی آنان را تشکیل می‌دهد. منابع خودکارآمدی ذاتاً آگاهی‌دهنده نیستند. آنها داده‌های خام هستند که از طریق پردازش شناختی کارآمدی و تفکر انعکاسی آموخته می‌شوند؛ بنابراین، باید بین اطلاعات و دانش‌هایی که از وقایع و رویدادها کسب می‌شود و اطلاعات و معرفت‌هایی که روی خودکارآمدی اثر می‌گذارند تفاوت قابل شد. فوستاخت و کالدرون^۱ (۲۰۱۷)، بیان نمودند که دانشجویان و دانش‌آموزان با خودکارآمدی مالی پایین سطح بالای از اضطراب مالی را تجربه می‌نمایند، این در حالی است که اضطراب ناشی از قرض گرفتن در آنها از کسانی که از خودکارآمدی مالی بالاتری برخوردارند بیشتر است (فوستاخت و کالدرون، ۲۰۱۷).

بنابراین، با توجه به اهمیت سطح سواد مالی دانشجویان، در پژوهش حاضر به بررسی این موضوع پرداخته شده است که آیا سواد مالی و خودکارآمدی مالی بر اضطراب مالی دانشجویان شهرستان یزد تأثیر معنی‌داری دارد و آیا خودکارآمدی مالی می‌تواند رابطه بین سواد مالی و خودکارآمدی مالی را تعدیل نماید.

و در ادامه ابتدا اهمیت موضوع و سپس پیشینه‌ها، مدل مفهومی، فرضیات، روش تحقیق، یافته‌های تحقیق و در آخر بحث و نتیجه‌گیری و پیشنهادات بیان می‌شود.

اهمیت موضوع

در این قسمت ابتدا در مورد اهمیت موضوع تحقیق بحث شده و در ادامه پیشینه‌ها ارائه می‌گردد.

اضطراب مالی مشکلی است که می‌تواند زندگی بسیاری از افراد از جمله دانشجویان را تحت تأثیر قرار دهد و به واسطه شرایط اقتصادی، نقش مهمی را در زندگی افراد ایفا نماید، همچنین اضطراب مالی می‌تواند به طور غیرمستقیم بر رضایت از زندگی افراد تأثیرگذار باشد فلذا، این موضوع اضطراب مالی باعث نگرانی‌های زیادی در بین دانشجویان خواهد شد؛ در نتیجه می‌توان این‌طور بیان نمود که یکی از دلایل اضطراب مالی دانشجویان و افراد دیگر، احتمالاً به دلیل نداشتن سواد مالی کافی می‌باشد که این موضوع در سال‌های اخیر، باعث شده است که بسیاری از کشورها به طور فزاینده‌ای نگران سطح پایین سواد مالی در میان مردم خود باشند. ایده اصلی این است که دنیای مالی پیچیده‌تر شده است و شهروندان عادی به دلیل آگاهی کمتر از مفاهیم اساسی مالی، قادر به تصمیم‌گیری صحیح در این دنیای مالی پیچیده نیستند و این می‌تواند منجر به اشتباهاتی در هنگام تصمیم‌گیری‌های کلیدی اقتصادی و مالی شود که آنها باید در طول زندگی خود با آن مواجه شوند. در همین حال، توسعه روزافزون سیستم‌های مالی و سیاست‌های شمول مالی، طیف گسترده‌ای از ابزارهای مالی را در دسترس عموم اعضای جامعه قرار داده است. بی‌سوادی مالی در میان جوانان بیشتر از سالمندان است، به‌طور کلی این قشر جامعه از سواد مالی کمتری برخوردار هستند. اگرچه بین تحصیلات مالی و تحصیلات به‌طور کلی همبستگی مثبت وجود دارد، لیکن بین افراد با تحصیلات عالی نیز سطوح پایینی از سواد مالی وجود دارد، در سال‌های اخیر سیاست‌گذاران نیاز به آموزش مالی جوانان را ضروری دانسته‌اند؛ زیرا جوانان در سنی هستند که آنها شروع به تعامل با دنیای مالی می‌کنند (لوساردی و میچل^۲، ۲۰۱۱). بنابراین با توجه به آنچه گفته شد به نظر می‌رسد بحث در رابطه با نقش اضطراب مالی و ارتباط آن با سواد مالی و خودکارآمدی مالی در پیشرفت دانشجویان موضوع جدیدی می‌باشد که نیاز است مورد توجه محققان قرار گیرد، همچنین یافته‌های پژوهش حاضر می‌تواند به طراحی و تدوین برنامه درسی در زمینه سواد مالی و خودکارآمدی مالی دانشجویان به کارکنان دانشگاه‌های ایران کمک زیادی نماید.

¹ Fustacht and Calderon

² Lusardi and Mitchell

پیشینه ها

پیشینه های داخلی

در این قسمت، در ابتدا پیشینه های داخلی ارائه گردیده و سپس موارد خارجی ارائه می شود. آغا سعادت و همکاران (۱۴۰۳)، به بررسی تأثیر سواد مالی بر جامعه پذیری و خودکارآمدی مالی (مورد مطالعه: دانش آموزان دوره متوسط در افغانستان) پرداختند. نتایج نشان داد که سواد مالی والدین بر سواد مالی دانش آموزان تأثیر دارد و سواد مالی با جامعه پذیری مالی و خودکارآمدی مالی نیز ارتباط دارد.

نامور و همکاران (۱۴۰۲)، بررسی وضعیت مؤلفه های سواد مالی در میان دانشجویان دانشگاه فرهنگیان را مورد بررسی قرار دادند. پژوهش حاضر، با هدف بررسی وضعیت مؤلفه های سواد مالی در میان دانشجویان دانشگاه فرهنگیان انجام شد. نتایج نشان داد که تحصیلات والدین، درآمد دانشجو، محل سکونت و جنسیت به ترتیب بیشترین تأثیر را بر رفتار، نگرش و دانش مالی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان دارند.

عسگری و قاسمی (۱۴۰۱)، در پژوهش به بررسی سواد مالی و مدیریت مالی شخصی پرداختند. نتایج نشان داد باتوجه به وجود نگرانی ها، پیش بینی می شود در آینده، افزایش سواد مالی و تأثیر آن بر مدیریت مالی شخصی، بازار را بیشتر از گذشته متحول کند.

نادری نوبندگان و همکاران (۱۴۰۰)، نقش میانجیگری خودکارآمدی در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی در دانشجویان دانشگاه یزد را مورد بررسی قرار دادند. نتایج یافته های پژوهش نشان داد، اضطراب مالی با خودکارآمدی و رضایت از زندگی رابطه منفی معنادار، و خودکارآمدی با رضایت از زندگی رابطه مثبت معنادار داشت. همچنین، یافته ها نشان داد شاخص های برازش مدل مفهومی؛ پس از اصلاحات اندک، قابل قبول بودند و خودکارآمدی توانست در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی دانشجویان نقش میانجی را ایفا کند. اضطراب مالی از طریق کاهش خودکارآمدی بر کاهش رضایت از زندگی دانشجویان تأثیر دارد.

فرخ بخت فومنی و احمدزاده (۱۴۰۰)، در تحقیقی به بررسی رابطه بین سواد مالی و رفاه کارکنان باتوجه به نقش خودکارآمدی مالی (مطالعه موردی: کارکنان مالی علوم پزشکی استان گیلان) پرداختند. باتوجه به آزمون فرضیه های پژوهش، سواد مالی بر خودکارآمدی مالی و رفاه مالی کارکنان مالی دانشگاه علوم پزشکی گیلان تأثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین سواد مالی از طریق خودکارآمدی مالی بر رفاه مالی کارکنان دانشگاه علوم پزشکی گیلان تأثیر گذار است.

پیشینه های خارجی

ایکس یو و همکاران^۱ (۲۰۲۴)، به بررسی سواد مالی، استرس مالی، اضطراب مالی، خودکارآمدی مالی و رفاه عاطفی مالی در بین دانشجویان دانشگاه در مالزی پرداختند. نتایج نشان داد سواد مالی، استرس مالی، اضطراب مالی، خودکارآمدی مالی و رفاه عاطفی مالی با هم رابطه معنی داری داشته اند.

لی و همکاران (۲۰۲۳)، بررسی اضطراب مالی با تمرکز بر تعامل بین دانش مالی و خودکارآمدی مالی را مورد بررسی قرار دادند. یافته های این مطالعه نشان داد که دانش مالی و خودکارآمدی مالی در توضیح اضطراب مالی معنی دار است.

جینیاک و همکاران^۲ (۲۰۲۳)، سواد مالی میانجی اثر بین هوش کلامی و اضطراب مالی است را مورد بررسی قرار دادند. هوش شناختی و سواد مالی همبستگی مثبتی با یکدیگر دارند که نشان می دهد هر اثری بین سواد مالی و اضطراب مالی ممکن است توسط هوش به حساب بیاید، ساختاری که برای تسهیل حل مسئله شناخته شده است. در نتیجه، معیارهای

¹ Xu et al

² Jiniak et al Xu et al

² Jiniak

هوش کلامی (واژگان و استدلال کلامی)، سواد مالی و اضطراب مالی برای یک نمونه ۵۵۳ بزرگسال اجرا شد. واژگان و استدلال کلامی به طور مثبت با سواد مالی مرتبط بودند، باین حال، تنها واژگان مرتبط با سواد مالی منحصر به فرد بودند. علاوه بر این، درحالی که واژگان و سواد مالی با اضطراب مالی همبستگی منفی داشتند، تأثیر بین واژگان و اضطراب مالی به طور کامل توسط سواد مالی، کنترل تحصیلات و سن واسطه شد. به نظر می رسد سواد مالی، مستقل از تأثیرات هوش کلامی، تحصیلات رسمی و سن، تأثیر مستقیمی بر اضطراب مالی دارد.

دیکسون و مولیگان^۱ (۲۰۲۳)، در پژوهشی به بررسی اضطراب مالی، خودکارآمدی مالی و حمایت های اجتماعی عمومی پرداختند. نتایج نشان داد که اضطراب مالی، خودکارآمدی مالی و حمایت اجتماعی عمومی با همدیگر رابطه معنی داری داشته اند.

لون و بهات^۲ (۲۰۲۲)، تأثیر سواد مالی بر رفاه مالی: نقش واسطه ای خودکارآمدی مالی را مورد مطالعه قرار دادند. این مطالعه تأثیر مثبت معنادار سواد مالی و همچنین ابعاد آن را بر خودکارآمدی مالی و رفاه مالی نشان داد. همچنین مشخص شد که خودکارآمدی مالی تا حدی واسطه تأثیر سواد مالی بر رفاه مالی است.

اهداف تحقیق

- باتوجه به موضوع و مسئله پژوهش اهداف پژوهش به صورت زیر می باشد.
- ✓ بررسی تأثیر سواد مالی بر اضطراب مالی.
 - ✓ بررسی تأثیر خودکارآمدی مالی بر اضطراب مالی.
 - ✓ بررسی تأثیر خودکارآمدی مالی به عنوان تعدیلگر بر رابطه بین سواد مالی و اضطراب مالی.

فرضیه های تحقیق

- باتوجه به اهداف فرضیات پژوهش به قرار زیر می باشد.
- ✓ سواد مالی بر اضطراب مالی تأثیر معنی داری دارد.
 - ✓ خودکارآمدی مالی بر اضطراب مالی تأثیر معنی داری دارد.
 - ✓ خودکارآمدی مالی به عنوان تعدیلگر بر رابطه بین سواد مالی و اضطراب مالی تأثیر معنی داری دارد.

روش تحقیق

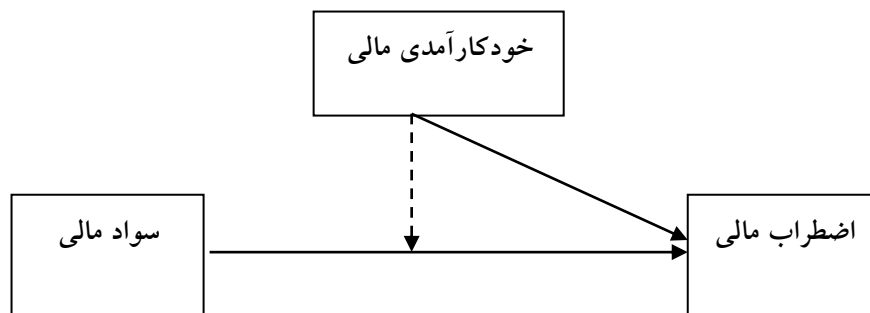
این تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از جهت نوع مطالعه کیفی و باتوجه به فرایند از نوع کمی به شمار می رود. همچنین به لحاظ روش تحقیق از نوع تحقیقات پیمایشی و از نظر تحلیلی از نوع همبستگی می باشد و از دو روش کتابخانه ای و میدانی برای جمع آوری اطلاعات بهره گرفته است که از روش کتابخانه ای برای جمع آوری اطلاعات مربوط به ادبیات و پیشینه تحقیق و از روش میدانی برای توزیع پرسش نامه در بین نمونه آماری استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانشجویان شهرستان یزد در سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ هستند، بدین منظور از روش نمونه گیری در دسترس و با استفاده از فرمول کوکران برای تعیین حجم نمونه استفاده شده است.

مدل مفهومی

¹ Dixon and Mulligan

² Lone and Bhatt

با توجه به مبانی نظری و فرضیات تحقیق، مدل مفهومی پیشنهادی تحقیق به شرح زیر ارائه می شود.

شکل (۱): مدل مفهومی پژوهش (لی و همکاران، ۲۰۲۳)

یافته های تحقیق

آمار توصیفی

در این قسمت هدف آن است که زمینه آشنایی با پاسخگویان در نمونه مورد مطالعه از نظر متغیرهایی همچون سن، جنسیت، سطح تحصیلات، میزان سابقه کار و مرتبه شغلی فراهم شود؛ بنابراین قبل از بررسی ارتباط میان متغیرها و نتایج آزمون فرضیات، به بیان نتایج حاصل از بررسی خصوصیات نمونه و نتایج توصیفی سؤالات پرسش نامه که توسط نرم افزار Excel صورت گرفته است، پرداخته می شود. نتایج تحلیل های انجام شده بر روی نمونه مورد بررسی در جدول های زیر ارائه گردیده است.

جدول (۱): خلاصه نتایج توصیفی

متغیر	دامنه	فراوانی	درصد فراوانی
سن	زیر ۲۰ سال	۸	۱.۵۲
	۲۰ تا ۳۰ سال	۱۸۴	۳۵.۱۱
	۳۰ تا ۴۰ سال	۱۷۷	۳۳.۷۷
	۴۰ تا ۵۰ سال	۱۰۱	۱۹.۲۷
	بالای ۵۰ سال	۵۴	۱۰.۳۰
	جمع		۵۲۴
جنسیت	زن	۱۵۸	۳۰.۱۵
	مرد	۳۶۶	۶۹.۸۴
	جمع	۵۲۴	۱۰۰.۰
وضعیت تأهل	مجرد	۱۴۸	۲۸.۲۴
	متاهل	۳۷۶	۷۱.۷۵
	جمع	۵۲۴	۱۰۰.۰
تحصیلات	کاردانی	۲۵	۴.۷۷
	کارشناسی	۲۷۳	۵۲.۰۹
	کارشناسی ارشد	۲۲۶	۴۳.۱۲
	جمع	۵۲۴	۱۰۰.۰
	علوم انسانی	۴۵۸	۸۷.۴۰
	فنی و مهندسی	۴۷	۸.۹۶

۰.۹۵	۵	هنر	گروه تحصیلی
۰.۵۷	۳	علوم پزشکی	
۲.۰۹	۱۱	سایر	
۱۰۰.۰	۵۲۴	جمع	
۸۱.۱۰	۴۲۵	مالی	رشته تحصیلی
۱۸.۸۹	۹۹	غیرمالی	
۱۰۰.۰	۵۲۴	جمع	
۹۱.۲۲	۴۷۸	شاغل	وضعیت اشتغال
۸.۷۷	۴۶	غیرشاغل	
۱۰۰.۰	۵۲۴	جمع	

آمار استنباطی

تحلیل‌های استنباطی در این پژوهش در قالب شش بخش: آزمون مدل بیرونی (مدل اندازه‌گیری)، آزمون‌های سنجش پایایی، آزمون‌های سنجش روایی، آزمون مدل درونی (مدل ساختاری)، ارزیابی برازش و کیفیت مدل و آزمون فرضیه‌های پژوهش به ترتیب به صورت زیر آمده است:

آزمون مدل بیرونی (مدل اندازه‌گیری)

در روش‌شناسی مدل معادلات ساختاری، ابتدایه‌ساکن لازم است تا روایی سازه مورد مطالعه قرار گرفته تا مشخص شود گویه‌های انتخاب شده برای اندازه‌گیری متغیرهای مورد نظر خود از دقت لازم برخوردار هستند. برای این منظور از تحلیل عاملی تأییدی (CFA)، استفاده می‌شود. به این شکل که بار عاملی هر گویه با متغیر خود دارای مقدار t بالاتر از $1/96$ و مقادیر P کوچک‌تر از $0/05$ باشد. در این صورت این گویه از دقت لازم برای اندازه‌گیری آن سازه یا متغیر مکنون برخوردار است در جدول ۲ مقادیر بار عاملی برای گویه‌های هر متغیر آورده شده است.

جدول (۲): نتایج بررسی مقادیر بار عاملی سؤالات برای متغیرهای پژوهش

مقادیر P	آماره t	بار عاملی	گویه	متغیر
۰/۰۰۰	۱۶/۴۸۲	۰/۵۸۵	FL۱	سواد مالی
۰/۰۰۰	۲۳/۲۸۱	۰/۶۶۴	FL۲	
۰/۰۰۰	۴۶/۹۷۹	۰/۸۰۱	FL۳	
۰/۰۰۰	۵۰/۶۴۵	۰/۸۱۶	FL۴	
۰/۰۰۰	۱۹/۸۲۷	۰/۶۶۱	FL۵	
۰/۰۰۰	۴۳/۵۰۴	۰/۷۷۶	FL۶	خودکارآمدی مالی
۰/۰۰۰	۷۴/۰۰۵	۰/۸۷۳	FS۱	
۰/۰۰۰	۴۵/۲۹۴	۰/۸۴۰	FS۲	
۰/۰۰۰	۴۶/۶۳۱	۰/۸۱۶	FS۳	
۰/۰۰۰	۶۶/۲۴۹	۰/۸۸۱	FS۴	
۰/۰۰۰	۸۹/۶۸۰	۰/۸۷۸	FS۵	
۰/۰۰۰	۹۲/۲۶۹	۰/۸۸۰	FS۶	اضطراب مالی
۰/۰۰۰	۷۲/۶۰۷	۰/۸۶۲	FA۱	
۰/۰۰۰	۶۵/۵۵۷	۰/۸۸۲	FA۲	

۰/۰۰۰	۸۲/۳۴۷	۰/۸۸۷	FA۳
۰/۰۰۰	۸۷/۲۷۱	۰/۸۹۰	FA۴
۰/۰۰۰	۶۳/۳۷۸	۰/۸۴۵	FA۵

با وجود این که مقدار قابل قبول بارهای عاملی حداقل ۰/۷ می باشد، اما مشاهده می شود برخی از مقادیر کمتر از این مقدار به دست آمده است. براساس نظر هالند^۱ (۱۹۹۹)، مقدار بارعاملی برابر و یا بیشتر از مقدار ۰/۴ نیز قابل قبول می باشد؛ لذا باتوجه به جدول (۲) مقدار آماره t برای همه سؤالات بالاتر از ۱/۹۶ و شاخص p کمتر از ۰/۰۵ می باشد؛ بنابراین تمامی مقادیر بارهای عاملی در حوزه معنادار قرار دارد.

در نتیجه تمام گویه ها دارای آماره t بزرگتر از مقدار ۱/۹۶ و سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ بودند؛ از این رو بدون حذف هیچ گویه ای تحلیل داده ها آغاز و به بررسی مدل پرداخته می شود. از طرفی بر اساس بارهای عاملی، شاخصی که بیشترین بار عاملی را داشته باشد، در اندازه گیری متغیر مربوطه سهم بیشتری دارد و شاخصی که ضرایب کوچک تری داشته باشد سهم کمتری رو در اندازه گیری سازه مربوطه ایفا می کند.

آزمون سنجش پایایی

نتایج آزمون پایایی به سه روش: ضرایب آلفای کرونباخ، rho_A و پایایی مرکب در جدول زیر نشان داده شده است. در مدل اندازه گیری، هماهنگی درونی مدل یا میزان پایایی، با محاسبه پایایی مرکب ۲ سنجیده می شود که این شاخص برای همه متغیرها از شاخص معیار ۰/۷ بزرگتر شده است. همچنین مقداری آلفای کرونباخ و rho_A بالاتر از ۰/۷ نشانگر پایایی قابل قبول می باشد؛ بنابراین پایایی مدل اندازه گیری مورد تأیید قرار گرفته است.

جدول (۳): مقادیر شاخص های سنجش پایایی

متغیر	آلفای کرونباخ (>۰/۷)	ضریب Rho (>۰/۷)	پایایی ترکیبی (>۰/۷)
اضطراب مالی	۰/۹۲۲	۰/۹۲۷	۰/۹۴۱
خودکارآمدی مالی	۰/۹۳۱	۰/۹۳۲	۰/۹۴۵
سواد مالی	۰/۸۱۵	۰/۸۳۸	۰/۸۶۶
سواد مالی * خودکارآمدی مالی	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰

آزمون سنجش روایی

به منظور بررسی مدل های اندازه گیری از دو جنبه روایی همگرا و روایی واگرا در ادامه پرداخته می شود. در ادامه نتایج آزمون های AVE، بار عاملی، بارهای عاملی متقاطع، روش فورنل و لارکر و شاخص HTMT تحلیل شده است.

روایی همگرا

میانگین واریانس استخراج شده (AVE)

روایی همگرا که به بررسی میزان همبستگی هر سازه با سؤالات (شاخص ها) خود می پردازد که هرچه این همبستگی بیشتر باشد، برازش نیز بیشتر است. فورنل و لارکر (۱۹۸۱)، معیار میانگین واریانس استخراج شده (AVE) را برای سنجش روایی همگرا معرفی کرده و اظهار داشتند که مقدار عدد بحرانی ۰/۵ می باشد. در جدول زیر مقدار این ضریب

¹ Hulland

² Composite reliability

برای هریک از سازه‌ها ارائه شده است. از آنجاکه مقدار AVE برای همه متغیرها بالاتر از ۰.۵ می‌باشد؛ بنابراین روایی همگرا مدل اندازه‌گیری در این آزمون مورد تأیید قرار گرفته است.

جدول (۴): مقادیر میانگین استخراج شده (AVE)

متغیر	میانگین واریانس استخراج شده (AVE) (>0.5)
اضطراب مالی	۷۶۳/۰
خودکارآمدی مالی	۷۴۳/۰
سواد مالی	۵۲۱/۰
سواد مالی * خودکارآمدی مالی	۰۰۰/۱

روایی واگرا

روایی واگرا از سه طریق بارهای عاملی متقاطع، فورنل و لارکر و شاخص HTMT سنجیده می‌شود. در ادامه به بررسی هر یک از این شاخص‌ها پرداخته شده است.

بار عاملی متقاطع

چنانچه در جدول زیر مشاهده می‌شود، مقدار بارعاملی هر سؤال در متغیر خودش بیشتر از سایر متغیرها می‌باشد، بنابراین آزمون بار تقاطعی مورد تأیید است.

جدول (۵): روش بارهای عاملی متقاطع

گویه	اضطراب مالی	خودکارآمدی مالی	سواد مالی	سواد مالی * خودکارآمدی مالی
FA۱	۰/۸۶۲	-۰/۷۳۱	-۰/۴۳۰	۰/۵۹۵
FA۲	۰/۸۸۲	-۰/۷۸۲	-۰/۵۱۰	۰/۷۵۳
FA۳	۰/۸۸۷	-۰/۷۳۲	-۰/۵۲۷	۰/۶۸۸
FA۴	۰/۸۹۰	-۰/۷۲۴	-۰/۴۵۷	۰/۶۲۰
FA۵	۰/۸۴۵	-۰/۵۹۹	-۰/۳۶۴	۰/۵۵۳
FL۱	-۰/۲۳۹	۰/۲۳۰	۰/۵۸۵	-۰/۱۶۴
FL۲	-۰/۳۴۹	۰/۳۴۴	۰/۶۶۴	-۰/۲۳۸
FL۳	-۰/۴۰۹	۰/۳۷۱	۰/۸۰۱	-۰/۲۹۶
FL۴	-۰/۴۶۸	۰/۵۱۲	۰/۸۱۶	-۰/۳۷۳
FL۵	-۰/۳۲۰	۰/۳۵۴	۰/۶۶۱	-۰/۲۶۷
FL۶	-۰/۴۴۵	۰/۴۴۲	۰/۷۷۶	-۰/۳۵۱
FS۱	-۰/۶۷۴	۰/۸۷۳	۰/۴۵۰	-۰/۵۸۵
FS۲	-۰/۷۰۸	۰/۸۴۰	۰/۵۱۷	-۰/۶۸۶
FS۳	-۰/۶۹۲	۰/۸۱۶	۰/۵۳۸	-۰/۷۰۳
FS۴	-۰/۷۱۸	۰/۸۸۱	۰/۴۳۴	-۰/۶۱۵
FS۵	-۰/۷۸۶	۰/۸۷۸	۰/۴۰۷	-۰/۵۳۵
FS۶	-۰/۶۶۱	۰/۸۸۰	۰/۴۲۶	-۰/۵۵۰
سواد مالی * خودکارآمدی مالی	۰/۷۴۰	-۰/۷۱۰	-۰/۴۰۳	۱/۰۰۰

روش فورنل و لارکر

در جدول ۶ مقادیر ماتریس فورنل و لارکر مشخص شده است و چون در همه موارد مجذور واریانس استخراجی داده ها (قطر اصلی ماتریس) از اعداد پایین خود بیشتر است؛ روایی و اگرایی مدل تأیید می‌شود.

جدول (۶): روایی و اگرایی بر اساس معیار فورنل و لارکر

	اضطراب مالی	خودکارآمدی مالی	سواد مالی	سواد مالی * خودکارآمدی مالی
اضطراب مالی	۰/۸۷۳			
خودکارآمدی مالی	-۰/۸۲۲	۰/۸۶۲		
سواد مالی	-۰/۵۲۹	۰/۵۳۵	۰/۷۲۲	
سواد مالی * خودکارآمدی مالی	۰/۷۴۰	-۰/۷۱۰	-۰/۴۰۳	۱/۰۰۰

مقدار جذر واریانس استخراجی داده‌ها (AVE) متغیرهای مکنون در پژوهش حاضر که در خانه‌های موجود در قطر اصلی ماتریس قرار گرفته‌اند، از مقدار همبستگی میان آن‌ها که در خانه‌های زیرین و چپ قطر اصلی ترتیب داده شده‌اند، بیشتر است. از این رو می‌توان اظهار داشت که در پژوهش حاضر، سازه‌ها (متغیرهای مکنون) در مدل تعامل بیشتری با شاخص‌های خود دارند تا با سازه‌های دیگر و این به آن معنی است که روایی و اگرایی مدل در حد مناسبی است.

شاخص HTMT

هنسلر و همکاران (۲۰۱۵) شاخص جدیدی به نام Heterotrait-Monotrait Ratio یا HTMT برای ارزیابی روایی و اگرایی ارائه کرده‌اند. این شاخص با عنوان نسبت خصیصه تک‌ارزشی به خصیصه چند ارزشی ترجمه شده است. شاخص HTMT جایگزین روش فورنل-لارکر شده است. حد مجاز معیار HTMT میزان ۰.۸۵ تا ۰.۹ می‌باشد. اگر مقادیر این معیار کمتر از ۰.۹ باشد روایی و اگرایی قابل قبول است. در جدول ۷ مقادیر شاخص HTMT مشخص شده است که همه مقادیر کمتر از ۰.۹ می‌باشد؛ بنابراین روایی و اگرایی مدل تأیید می‌شود.

جدول (۴): روایی و اگرایی بر اساس شاخص HTMT

	اضطراب مالی	خودکارآمدی مالی	سواد مالی	سواد مالی * خودکارآمدی مالی
اضطراب مالی				
خودکارآمدی مالی	۸۷۹/۰			
سواد مالی	۵۹۰/۰	۶۰۰/۰		
سواد مالی * خودکارآمدی مالی	۷۶۵/۰	۷۳۷/۰	۴۳۳/۰	

آزمون مدل درونی (مدل ساختاری)

آزمون اثرات مستقیم

در قالب مدل درونی فرضیات مورد بررسی قرار گرفتند و مسیر مدل ساختاری ارزیابی شد. هر مسیر متناظر با یکی از فرضیات مدل است. آزمون هر فرضیه از طریق بررسی علامت، اندازه و معناداری آماری ضریب مسیر (بتا) بین هر متغیر مکنون با متغیر وابسته است. هر اندازه این ضریب مسیر بالاتر باشد تأثیر پیش‌بینی‌کننده متغیر مکنون نسبت به متغیر وابسته بیشتر خواهد بود. با در نظر گرفتن نتایج بررسی روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته با استفاده از ضریب مربوط می‌توان به بررسی معنی‌داری اثرات بین متغیرهای پژوهش پرداخت. به منظور بررسی معنی‌داری ضریب مسیر یا همان بتا

باید معناداری مقدار t-value برای هر ضریب مسیر مورد توجه قرار گیرد، از همین رو از روش بوت استرپینگ^۱ استفاده شد.

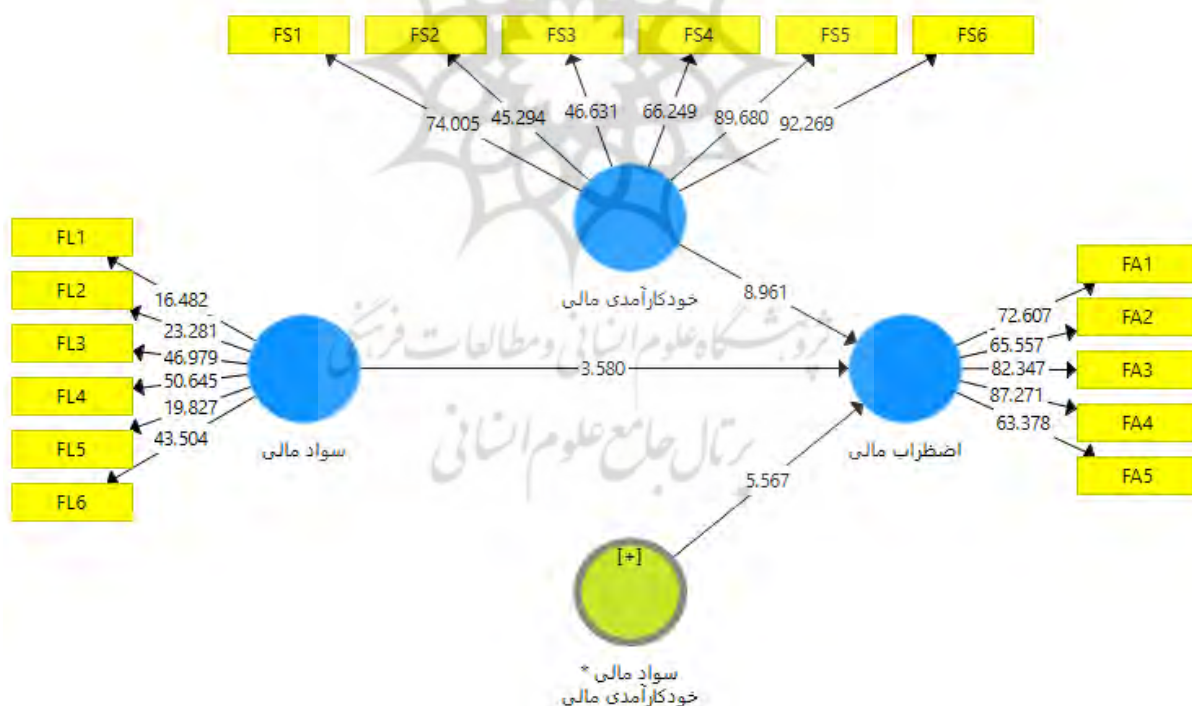
جدول (۸): اثرات مستقیم نقش متغیرهای پژوهش در مدل اصلی

مقادیر P	آماره t	خطای استاندارد	ضریب مسیر	مسیر
۰/۰۰۰	۸/۹۶۱	۰/۰۶۰	-۰/۵۴۲	خودکارآمدی مالی -> اضطراب مالی
۰/۰۰۰	۳/۵۸۰	۰/۰۳۲	-۰/۱۱۴	سواد مالی -> اضطراب مالی
۰/۰۰۰	۵/۵۶۷	۰/۰۳۸	۰/۲۱۲	سواد مالی * خودکارآمدی مالی -> اضطراب مالی

باتوجه به مقدار آماره t و مقادیر P برای کلیه مسیرها، آماره t بزرگتر از ۱/۹۶ و مقادیر P کوچکتر از ۰/۰۵ می باشد که نشان می دهد در سطح اطمینان ۹۵٪ همه مسیرها، تأثیر معنادار داشته است.

خروجی های مدل اصلی (ضرایب مسیر و آماره t)

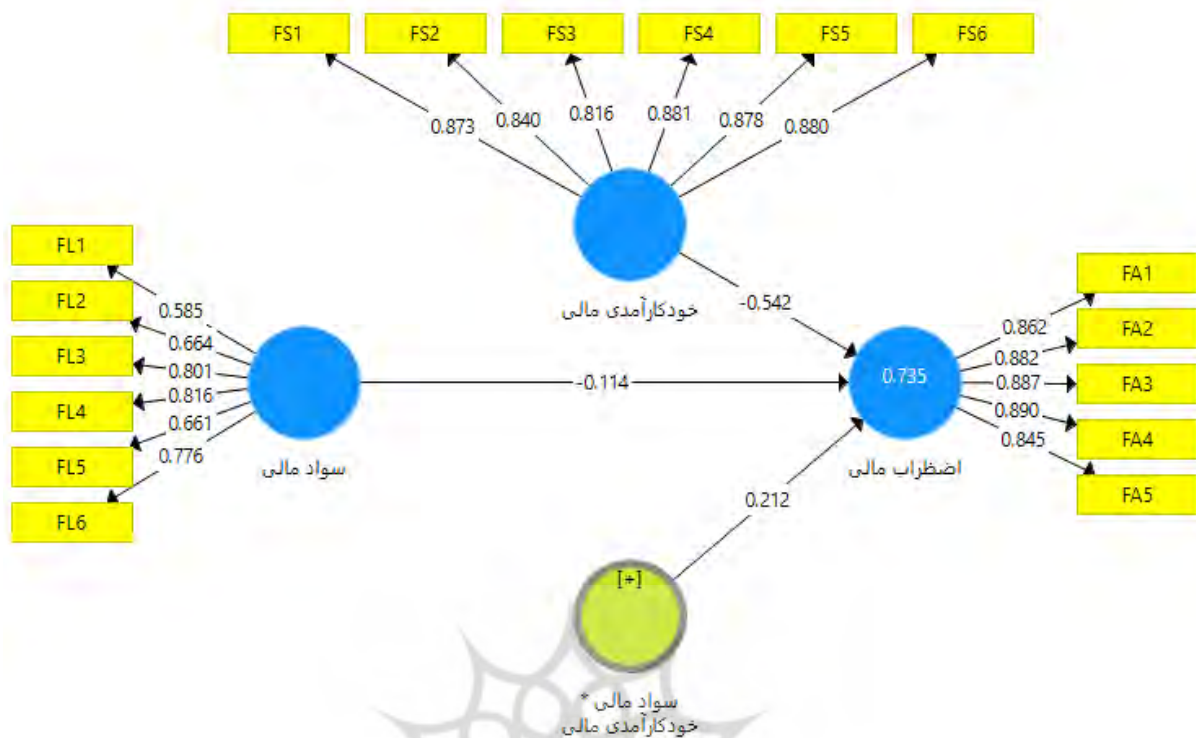
با استفاده از مدل درونی می توان به بررسی فرضیه ها پرداخت. با مقایسه مقدار t محاسبه شده برای ضریب هر مسیر می توان به تأیید یا رد فرضیه پژوهش پرداخت. بدین سان اگر مقدار قدرمطلق آماره t بزرگتر از ۱/۹۶ گردد، در سطح اطمینان ۹۵٪ و در صورتی که مقدار آماره t بیشتر از ۲/۵۸ گردد، ضریب مسیر در سطح اطمینان ۹۹٪ معنادار است. نتایج آزمون مدل مفهومی تحقیق در حالت معناداری ضرایب در شکل زیر نشان داده شده است.

شکل (۲): مدل اصلی در حالت اعداد معناداری (t_value)

اعداد موجود بر روی مسیرها نشانگر مقدار t-value برای هر مسیر می باشد. برای بررسی معنادار بودن ضرایب مسیر لازم است تا مقدار t هر مسیر بالاتر از ۱/۹۶ شود. در این تحلیل مقدار آماره t برای کلیه مسیرها، بالاتر از ۱/۹۶ بوده و در نتیجه در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار می باشند.

¹ Bootstrapping

شکل (۳): مدل اصلی در حالت ضرایب مسیر

اعداد نوشته شده بر روی خطوط در واقع ضرایب بتا حاصل از معادله رگرسیون میان متغیرها است که همان ضریب مسیر است. اعداد داخل هر دایره نشان دهنده مقدار ضریب تعیین R^2 مدل است که متغیرهای پیش‌بین آن از طریق فلش به آن دایره وارد شده‌اند. ضریب تعیین برای متغیر اضطراب مالی مقدار 0.735 برآورد شده و نشان می‌دهد که متغیرهای سود مالی و خودکارآمدی مالی، روی هم‌رفته توانسته‌اند 73% از تغییرات اضطراب مالی را توضیح دهند. با توجه به مقدار ضریب استاندارد و آماره t می‌توان گفت متغیرهای مذکور تأثیر معناداری داشته‌اند.

ارزیابی برازش و کیفیت مدل

به منظور بررسی قدرت پیش‌بینی متغیرهای وابسته در مدل از آزمون‌های R^2 ، F^2 و Q^2 استفاده شده است. برای سنجش برازش کلی مدل از بین شاخص‌ها، شاخص‌های نیکویی برازش (GOF) بررسی شده است.

ضریب تعیین R^2

ضریب تعیین R^2 معیاری است که بیانگر میزان تغییرات هر یک از متغیرهای وابسته مدل است که به وسیله متغیرهای مستقل تبیین می‌شود. مقدار R^2 تنها برای متغیرهای درون‌زای مدل ارائه می‌شود و در مورد سازه‌های برون‌زا مقدار آن برابر صفر است. هرچه مقدار R^2 مربوط به سازه‌های درون‌زای مدل بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل است. سه مقدار 0.19 ، 0.33 و 0.67 به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای ضریب تعیین معرفی شده است.

جدول (۹): ضریب تعیین R^2

R2	سازه
0.735	اضطراب مالی

همان طور که در جدول ۹ مشاهده می شود متغیر اضطراب مالی با مقدار ضریب تعیین ۰.۷۳۵ دارای قدرت تبیین پذیری قوی می باشد.

شاخص اندازه تأثیر (F^2)

شاخص اندازه اثر دیگر شاخص برازش مدل است و برای متغیرهای مستقل درون‌زا مصداق دارد. شاخص F^2 برای یک متغیر مستقل، میزان تغییرات در برآورد متغیر وابسته را زمانی که اثر آن متغیر حذف شود را نشان می دهد. به عبارتی دیگر مقدار F^2 سهم متغیر مستقل در ضریب تعیین یک سازه درون‌زا را نشان می دهد. در مقادیر کمتر ۰/۰۲ سهم مستقل در وابسته کم، مقادیر بین ۰/۰۲ تا ۰/۱۵ ضعیف، مقادیر بین ۰/۱۵ تا ۰/۲۵ قابل قبول و مقادیر بالاتر از ۰/۲۵ سهم مستقل در وابسته قوی ارزیابی می شود. چنانچه در جدول ۱۰ مشاهده می شود، اندازه تأثیر مسیر سواد مالی بر اضطراب مالی ضعیف و بقیه مسیرها قوی می باشد.

جدول (۱۰): اندازه اثر f^2

اضطراب مالی	
اضطراب مالی	
خودکارآمدی مالی	۰.۴۶۸
سواد مالی	۰.۰۳۵
سواد مالی * خودکارآمدی مالی	۰.۱۷۸

معیار Q^2

جدول (۱۱): کیفیت پیش بینی کنندگی (Q^2)

سازه	Q2
اضطراب مالی	۰.۵۱۵

همان گونه که از جدول ۱۱ مشخص است قدرت پیش بینی متغیرهای مکنون درون‌زا اضطراب مالی در سطح قوی می باشد که بیانگر برازش مناسب برای مدل ساختاری می باشد.

شاخص های برازش کلی مدل

مدل کلی شامل هر دو بخش مدل اندازه گیری و ساختاری می شود و با تأیید برازش آن، بررسی برازش در یک مدل کامل می شود. برای بررسی برازش مدل کلی از معیار نیکوئی برازش^۱ (GOF) که طبق فرمول زیر محاسبه می شود استفاده شد.

$$GOF = \sqrt{\overline{Communalities} \cdot R^2} \quad \text{فرمول (۱)}$$

$\overline{Communalities}$ نشانه میانگین مقادیر اشتراکی هر سازه می باشد و R^2 نیز مقدار میانگین مقادیر R^2 سازه های درون-زای مدل است.

جدول (۱۲): مقادیر لازم برای ارزیابی معیار GOF

مقادیر اشتراکی	معیار R^2	متغیرهای درون‌زا
۰/۷۶۳	۰/۷۳۵	اضطراب مالی

^۱ Goodness of Fit

۰/۷۴۳	-	خودکارآمدی مالی
۰/۵۲۱	-	سواد مالی
۱/۰۰۰	-	سواد مالی * خودکارآمدی مالی
۰/۷۵۷	۰/۷۳۵	میانگین
$GOF = \sqrt{Communalities.R^2} = ۰.۷۴۵$		

وتلس و همکاران^۱ (۲۰۰۹)، سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ را به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی کرده‌اند و اطلاعات جدول ۱۲ نشان می‌دهد که GOF محاسبه شده برای پژوهش ۰/۷۴۵ است که برازش قوی مدل پژوهش را مشخص می‌کند.

باتوجه به آزمون‌های انجام شده و نتایج ارائه شده، خلاصه بررسی فرضیات تحقیق به صورت جدول زیر به دست آمده است:

جدول (۱۳): خلاصه بررسی فرضیات تحقیق

نتیجه	مقادیر P	آماره t	خطای استاندارد	ضریب مسیر	فرضیات
تأیید	۰/۰۰۰	۳/۵۸۰	۰/۰۳۲	-۰/۱۱۴	سواد مالی -> اضطراب مالی
تأیید	۰/۰۰۰	۸/۹۶۱	۰/۰۶۰	-۰/۵۴۲	خودکارآمدی مالی -> اضطراب مالی
تأیید	۰/۰۰۰	۵/۵۶۷	۰/۰۳۸	۰/۲۱۲	سواد مالی * خودکارآمدی مالی -> اضطراب مالی

بحث و نتیجه گیری

نتایج کسب شده از آزمون فرضیه اول نشان داد در سطح اطمینان ۹۵٪ سواد مالی بر اضطراب مالی تأثیر معناداری دارد و این مقدار این تأثیر به صورت منفی می‌باشد؛ یعنی هرچه قدر سواد مالی افراد بیشتر شود، اضطراب مالی آنان کمتر می‌شود. باتوجه به پیچیدگی‌های بازارهای مالی، گسترش دامنه فعالیت نهادها و موسسات مالی و تلاش بی وقفه آن‌ها برای افزایش سهم خود در بازار، لزوم تسلط به سواد مالی اهمیت بیشتری یافته است. در واقع سواد مالی یعنی داشتن مجموعه از مهارت‌ها و ادراکات در مواجهه با مسائل مالی روزمره موجود در اقتصاد عمومی است که به کارگیری درست و صحیح این مهارت‌ها باعث کاهش میزان اضطراب مالی افراد می‌شود. سواد مالی به دانشجویان کمک می‌کند تا تصمیمات مالی بهتری اتخاذ کنند، که این امر می‌تواند منجر به کاهش اضطراب مالی آنان شود. دانشجویانی که سواد مالی بالاتری دارند، معمولاً با رفتارهای مالی مخاطره‌آمیز کمتری مواجه می‌شوند و در نتیجه اضطراب مالی کمتری را تجربه می‌کنند. در نتیجه می‌توان اینطور بیان نمود که افزایش سواد مالی می‌تواند به کاهش اضطراب مالی دانشجویان کمک کند و به آن‌ها این امکان را بدهد که با اطمینان بیشتری در زمینه‌های مالی عمل کنند. نتایج کسب شده از آزمون این فرضیه با نتایج مطالعات جینیاک و همکاران (۲۰۲۳)، و پیجو و همکاران (۲۰۲۰)، همسویی دارد.

نتایج کسب شده از آزمون فرضیه دوم نشان داد که با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان نتیجه گرفت که خودکارآمدی مالی بر اضطراب مالی دانشجویان تأثیر معنی‌داری دارد و مقدار این تأثیر به صورت منفی (معکوس) بوده است. یعنی هرچه قدر خودکارآمدی مالی دانشجویان افزایش یابد، اضطراب مالی آنان کاهش خواهد یافت. در واقع خودکارآمدی مالی نشان‌دهنده اعتماد یک فرد نسبت به توانایی‌های خود در تصمیم‌گیری‌های مالی و استفاده از محصولات و خدمات در مقابله با وضعیت‌های پیچیده مالی است. به عبارتی، خودکارآمدی مالی به توانایی افراد در مدیریت مسائل مالی خود اشاره دارد. تحقیقات نشان می‌دهد که خودکارآمدی مالی بالا می‌تواند به کاهش اضطراب مالی در بین دانشجویان کمک کند. در نتیجه می‌توان اینطور بیان نمود که بین خودکارآمدی مالی و اضطراب مالی دانشجویان رابطه معنی‌داری وجود دارد،

¹ Wetzels et al

یعنی با افزایش خودکارآمدی مالی دانشجویان میزان اضطراب مالی آنان کاهش می یابد. نتایج کسب شده از این فرضیه با پژوهش نادری نوبندگان و همکاران (۱۴۰۰)، و دیکسون و مولینگان (۲۰۲۳)، همسویی دارد. نتایج کسب شده از آزمون فرضیه سوم در سطح اطمینان ۹۵٪ نشان داد که خودکارآمدی مالی بر رابطه بین سواد مالی و اضطراب مالی تأثیر معنی داری دارد و مقدار این تأثیر به صورت مثبت (مستقیم) است. خودکارآمدی مالی به افراد کمک می کند تا با اطمینان بیشتری به تصمیمات مالی خود بپردازند و در نتیجه، احتمال موفقیت آن ها در دستیابی به اهداف مالی افزایش می یابد. به عنوان مثال، افرادی که خودکارآمدی مالی بالایی دارند، معمولاً بیشتر به پس انداز و سرمایه گذاری می پردازند و کمتر به بدهی های غیرضروری دچار می شوند. بنابراین می توان اینطور بیان نمود دانشجویانی که سواد مالی بالاتری دارند و در عین حال خودکارآمدی مالی آنها نیز بالا است، توانایی بهتری در مدیریت اضطراب های مالی خود دارند. نتیجه این مطالعه با نتایج مطالعات فرخ بخت فومنی و احمدزاده (۱۴۰۰)، یگانه و زارع (۱۳۹۸)، و لی و همکاران (۲۰۲۳)، مطابقت دارد.

پیشنهادات کاربردی

در راستای تایید فرضیه های تحقیق پیشنهادات می شود، دانشجویان با تقویت خودکارآمدی مالی خود می توانند به بهبود وضعیت مالی و کاهش اضطراب مالی شان کمک نمایند، به ویژه در دانشجویانی که سواد مالی بالایی دارند و همچنین خودکارآمدی مالی یک عامل کلیدی در موفقیت مالی دانشجویان است و می تواند به بهبود کیفیت زندگی و رفاه مالی آن ها کمک نماید. به همین دلیل، برنامه های آموزشی و مشاوره ای که بر تقویت خودکارآمدی مالی تمرکز دارند، می توانند تأثیرات مثبتی بر رفتارهای مالی آنان داشته باشد.

پیشنهادات آتی

این پژوهش در بین دانشجویان دانشگاه امام جواد (ع) بررسی شده است. به پژوهش های آتی پیشنهاد می شود این پژوهش را در دانشگاه های دیگر نیز انجام دهند و نتایج کسب شده را با نتایج این پژوهش مقایسه کنند. همچنین پیشنهاد می شود به بررسی اینکه چگونه سواد مالی بر تصمیمات اقتصادی افراد تأثیر می گذارد بپردازند. زیرا به درک بهتری افراد از رفتارهای مالی شان کمک کند. این تحقیق می تواند شامل تحلیل داده های مالی و رفتارهای خرید باشد.

منابع

- ✓ آغا سعادت، سید علی، یزد خواستی، علی، صادقی آرانی، زهرا، (۱۴۰۳)، بررسی تأثیر سواد مالی بر جامعه پذیری و خودکارآمدی مالی (مورد مطالعه: دانش آموزان دوره متوسط در افغانستان)، پژوهش های رهبری آموزشی، دوره ۸، شماره ۳۰، صص ۹۶-۱۲۹.
- ✓ بخشی پور رودسری، علی، پیروی، حسین، عابدیان، علی، (۲۰۰۶)، بررسی رابطه بین رضایت از زندگی و حمایت اجتماعی با سلامت روان در دانش آموزان، مجله اصول بهداشت، دوره ۷، شماره ۲۸، صص ۱۴۵-۱۵۲.
- ✓ حسین زهی، دربخت، جنگی زایی، نسرین، نصرت، ناهوگی، عبدالسلام، (۱۳۹۵)، نقش خودکارآمدی در یادگیری و موفقیت تحصیلی، دومین کنفرانس ملی راهکارهای توسعه و ترویج آموزش علوم در ایران، گله دار، ایران.
- ✓ رهاوی عزآبادی، زینب، (۱۳۹۳)، سنجش سواد مالی دانشجویان و ارتباط آن با رفاه ذهنی و مالی آنها مطالعه موردی دانشجویان استان یزد، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - دانشگاه علم و هنر - دانشکده علوم انسانی، کارشناسی ارشد.
- ✓ عسگری، سمیرا، قاسمی، مصطفی، (۱۴۰۱)، سواد مالی و مدیریت مالی شخصی. فصلنامه مطالعات اقتصاد، مدیریت

مالی و حسابداری، دوره ۸، شماره ۴.

✓ فرخ بخت فومنی، علیرضا، احمدزاده، زهرا، (۱۴۰۰)، رابطه بین سواد مالی و رفاه کارکنان با توجه به نقش خودکارآمدی مالی (مطالعه موردی: کارکنان مالی علوم پزشکی استان گیلان)، فصلنامه رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، دوره ۵، شماره ۷۶.

✓ نادری نو بندگانی، زهرا، تقی‌زاده، رضا، تقی‌زاده، رضا، (۱۴۰۰)، نقش میانجیگری خودکارآمدی در رابطه بین اضطراب مالی و رضایت از زندگی در دانشجویان دانشگاه یزد، فصلنامه مددکاری اجتماعی، دوره ۱۰، شماره ۴، صص ۲۸-۳۶.

✓ نامور، محسن، مولا پناه، محسن، راست‌گو، اعظم، احمدلو، مجید، سلیمانی ملا یوسف، توران، (۱۴۰۲)، بررسی وضعیت مؤلفه‌های سواد مالی در میان دانشجویان دانشگاه فرهنگیان، پژوهش‌های برنامه‌ریزی درسی و آموزشی، دوره ۱۳، شماره ۲، صص ۳۹-۵۲.

- ✓ Archuleta, K. L. Burr, E. A. Carlson, M. B. Ingram, J. Kruger, L. I. Grable, J. E. & Ford, M. R. (2015). Solution-focused financial therapy: A brief report of a pilot study. *Journal of Financial Therapy*.
- ✓ Bandura, A. (1997). On deconstructing commentaries regarding alternative theories of self-regulation. *Journal of Management*, 41(4), 1025-1044.
- ✓ Burchell, B. J. (2003). Identifying, describing and understanding financial aversion: Financial phobes. University of Cambridge.
- ✓ Dickson, T., & Mulligan, E. P. (2023). Financial anxiety, financial self-efficacy, and general social supports: Reliability of assessments.
- ✓ Fosnacht, K., & Calderone, S. M. (2017). Undergraduate financial stress, financial self-efficacy, and major choice: A multi-institutional study. *Journal of Financial Therapy*, 8(1), 7.
- ✓ Gignac, G. E., Gerrans, P., & Andersen, C. B. (2023). Financial literacy mediates the effect between verbal intelligence and financial anxiety. *Personality and Individual Differences*, 203, 112025.
- ✓ Lone, U. M., & Bhat, S. A. (2022). Impact of financial literacy on financial well-being: a mediational role of financial self-efficacy. *Journal of Financial Services Marketing*, 1-16.
- ✓ Lusardi, A., & Tufano, P. (2015). Debt literacy, financial experiences, and overindebtedness. *Journal of Pension Economics & Finance*, 14(4), 332-368.
- ✓ Lusardi, A. (2019). Financial literacy and the need for financial education: evidence and implications. *Swiss Journal of Economics and Statistics*, 155(1), 1-8.
- ✓ Lown, J. (2012). Outstanding AFCPE® conference paper: Development and validation of a financial self-efficacy scale. Available at SSRN 2001554.
- ✓ Lee, J. M., Rabbani, A., & Heo, W. (2023). Examining Financial Anxiety Focusing on Interactions between Financial Knowledge and Financial Self-efficacy. *Journal of Financial Therapy*, 14(1), 2.
- ✓ Pierrakis, Yannis., & Saridakis, George. (2017). Do publicly backed venture capital investments promote innovation? Differences between privately and publicly backed funds in the UK venture capital market, *Journal of Business Venturing Insights*, 7, 55-64.
- ✓ Shapiro, G. K. & Burchell, B. J. (2015). Measuring financial anxiety. *Journal of Neuroscience, Psychology, and Economics*, 5(2), 92.
- ✓ Xu, X., & Abd Rashid, I. M. Financial Literacy, Financial Stress, Financial Anxiety, Financial Self-Efficacy and Financial Emotional Well-Being among University Students in Malaysia.